

Hidrometeoroloģiskie apstākļi Latvijas upju baseinos 2012. - 2013. gadu ziemā un to gaidāmā ietekme uz ledus iešanas gaitu un palu maksimālajiem līmeņiem

Sākotnējās ledus formas Latvijas upēs šoziem parādījās laikā no 4. līdz 12. decembrim, kas pārsvarā ir 10-14 dienas vēlāk par normu. Savukārt ledus segas veidošanās notika decembra otrajā dekādē un trešās dekādes pirmajā pusē, kas lielākajās upēs no ilggadīgi vidējiem termiņiem atšķīrās tikai par 2-7 dienām. Upju notece aizsalšanas laikā pārsniedza normu, daudzviet veidojās vižņu un ledus sablīvējumi, izraisot krasas ūdens līmeņu svārstības, tomēr bīstami augstu līmeņu celšanos šie sablīvējumi neizraisīja.

Ziemā sala periodi mijās ar atkušņiem, kopumā ziemas mēnešu vidējā gaisa temperatūra bija 0,5 grādus zem normas. Decembra trešās dekādes vidū, kad salu nomainīja atkusnis un lietus, upju notece strauji palielinājās, upēs uz ledus parādījās ūdens, ledus segā veidojās caurkusumi un izskalojumi. Decembra beigās ledus iešana sākās Ventā un Ogres lejtecē. Ledus uzlūšana turpinājās janvāra sākumā un lokāla rakstura ledus iešana notika arī citu upju straujākajos posmos, piemēram, Lielupē Mežotnes – Staļģenes posmā, Gaujā pie Siguldas, Salacā pie Lagastes. Daudzviet veidojās ledus sastrēgumi un applūda upju palienes. 2. janvāra rītā ledus sastrēgums izraisīja strauju ūdens līmeņa celšanos Ogres lejtecē un Ogres dārzkopības sabiedrības māju applūšanu. Janvāra otrajā dekādē atsākās ledus veidošanās un trešās dekādes sākumā upes pārsvarā klāja ledus sega. Februāris bija 2,5 grādus siltāks par normu, daudzviet straujākos upju posmos ledus sega daļēji saira.

Daugavā, Gaujas augštecē, Lielupē Jelgavas – Kalnciema posmā ledus sega saglabājās visu ziemu. Ledus biezums marta pirmās dekādes beigās Daugavā posmā no Suražas līdz Verhņedvinskais bija 37-48 cm, Pļaviņu ūdenskrātuvē 47-51 cm, Ogres lejtecē 37-63 cm, Gaujas augštecē un lejtecē 39-43 cm, Lielupē 21-34 cm. Daugavā ledus biezums pārsniedza normu par 2-15 cm, Gaujā par 7-8 cm, bet Lielupē bija 1-17 cm mazāks par normu.

Sniega krājumi upju baseinos 10. martā Vidzemē un Latgalē pārsniedza ilggadīgi vidējos lielumus. Sniega segas augstums Daugavas baseinā vidēji 27 cm (baseina augšdaļā 39-49 cm, Baltkrievijas teritorijā baseina dienviddaļā 18-43 cm, Latvijas teritorijā 22-54 cm), Gaujas baseinā vidēji 31 cm, Ventas baseinā 11 cm, Lielupes baseinā 9 cm. Sniega segas augstuma norma marta pirmās dekādes beigās Latgalē un Vidzemē 14-26 cm, Kurzemē 8-11 cm, Zemgalē 9-11 cm.

Pavasara palu notece šogad veidosies uz paaugstināta rudens – ziemas perioda noteces fona. Latgales un Vidzemes upēs tā gaidāma lielāka par ilggadīgi vidējo, savukārt Kurzemes un Zemgales upēs mazāka par normu. Palu maksimālie ūdens līmeņi un caurplūdumi lielā mērā būs atkarīgi no pavasara procesa attīstības straujuma un nokrišņu daudzuma martā un aprīlī.

Ledus uzlūšana šogad gaidāma vēlāk nekā parasti: rietumu daļas upēs marta trešajā dekādē, austrumu un centrālās daļas upēs – aprīļa pirmajā dekādē.

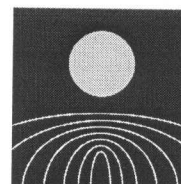
Daugavā palu maksimālais caurplūdums gaidāms 3400-3800 m³/s, ūdens pieteces tilpums Pļaviņu ūdenskrātuvei ap 11 km³. Ledus iešanas laikā iespējama ledus sastrēgumu veidošanās Daugavā leļpus Daugavpils pie salām Līksnas – Nīcgales posmā un Jēkabpils – Pļaviņu posmā. Vadoties pēc sakarībām starp vižņu iešanas ilgumu, negatīvo gaisa temperatūru summu un ūdens caurplūdumu, Pļaviņu-Jēkabpils posmā uzkrājušos ledus un vižņu tilpums varētu būt 9-11 milj. m³. Kā liecina iepriekšējo gadu pieredze, šādos apstākļos ledus sastrēgums pavasarī visbiežāk veidojas Sakas salas leļas daļā. Plūdu apdraudēta tad ir apdzīvotā Sakas sala un Daugavas palienes abos upes krastos. Ledus masām strauji ienākot Pļaviņu ūdenskrātuvē, ūdens līmenis pie Pļaviņām var celties par 5-6 m.

Arī Vidzemes upēs iespējama ledus sastrēgumu veidošanās un palieņu applūšana. Gauļas leļtecē zemāko palieņu applūšanu var izraisīt ledus sastrēgumi pie Ādažiem un Carnikavas novadā. Nelabvēlīga situācija izveidojusies Ogres leļtecē, kur decembra beigās un janvāra sākumā notika ledus iešana. Leļpus Lielpēčiem izveidojās ledus sastrēgums, kura rezultātā applūda dārzkopības sabiedrības māļas. Ogres pilsētas robeļās ziemas beigās ledus sasniedza 42-63 cm biežumu, pie gāļēļu tilta zem ledus saglabāļās apmēram 1 metru biežs, bet pie dzelzceļā tilta 1,3-1,5 m biežs viļņu slānis. Tā kā pavasarī gaidāma intensīva palu ūdeņu notece no Vidzemes augstienes, Ogres leļtecē veidosies ledus sastrēgumi un iespējama palieņu applūšana.

Lielupē ledus sastrēguma izveidošanās un zemāko vietu applūšana visvairāk iespējama Meļžotnes – Staļļēnes posmā. Kurzemes upēs ledus sega pārsvarā ir nepilna, straujākie upju posmi ir brīvi no ledus, tāpēc bīstami ledus sastrēgumi visticamāk neveidosies.

Latgalē, Vidzemē un Zemgalē daudzviet lēnākajos upju posmos ar relatīvi mazāku upes kritumu iespējama palieņu applūšana arī neveidojoties ledus sastrēgumiem.

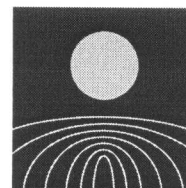
Pavasara palu prognozes tiks precizētas ar īstermiņa prognozēm.

LATVIJAS
VIDES, ĢEOLOĢIJAS UN
METEOROLOĢIJAS CENTRS

Ledus uzlūšanas sākuma prognoze 2013. gadā

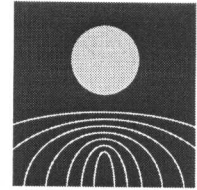
Nr.	Upe, upes posms	Gaidāmais ledus iešanas sākums 2013. gadā	Ledus iešanas sākums 2012.gadā	Vidējie ilggadējie dati
	DAUGAVA			
1.	Izteka –Vitebska	4-10.04	12.04	28.03-01.04
2.	Vitebska –Verhņedvinska	2-8.04	25.03	26-30.03
3.	Piedruja-Daugavpils	4-10.04	23.03	23-27.03
4.	Daugavpils-Jēkabpils	5-11.04	23.03	25-29.03
5.	Jēkabpils-Pļaviņas	6-12.04	25.03	24-28.03
6.	DUBNA	3-9.04	21.03	23-27.03
	AIVIEKSTE			
7.	Izteka-Lubāna	6-12.04	28.03	26-30.03
8.	Lubāna-grīva	4-10.04	23.03	21-25.03
9.	OGRE	3-9.04	22.03	21-25.03
	GAUJA			
10.	Izteka-Valmiera	3-9.04	23.03	23-28.03
11.	Valmiera-Sigulda	27.03-2.04	17.03	13-17.03
12.	Sigulda-grīva	5-11.04	23.03	21-25.03
13.	SALACA	5-11.04	22.03	19-23.03
	LIELUPE			
14.	Bauska-Staļģene	23-27.03	18.03	16-20.03
15.	Staļģene-Bērzes ieteka	27-31.03	20.03	20-24.03
16.	Bērzes ieteka-grīva	29.03-2.04	23.03	22-26.03
	VENTA			
17.	Kuldīga - grīva	19-23.03	20.03	8-12.03

*Pavasara palu maksimālo ūdens līmeņu prognoze 2013. gadā
(cm virs stacijas "nulles" atzīmes)*

Ūdens līmeņi uzrādīti neņemot vērā ledus sastrēgumus

Nr.	Upe, novērojumu stacija	Stacijas "nulles" atzīme, m BS	Gaidāmo ūdens līmeņu intervāls 2013. gadā	Maksimālie palu līmeņi 2012. gadā	Ilggadējie lielumi		
					Maks.	Vid.	min.
	DAUGAVA						
1.	Piedruja	95.92	990-1090	961	1481	924	583
2.	Krāslava	95.21	730-830	719	1268	721	391
3.	Daugavpils	85.81	640-740	616	949	623	279
4.	Vaikuļāni	84.81	600-700	555	898	578	255
5.	Jersika	81.25	660-760	652	1001	652	403
6.	Jēkabpils	74.55	550-650	530	897	577	376
	AIVIEKSTE						
7.	Lubāna	87.92	470-550	442	627	515	310
8.	Aiviekstes HES	76.60	380-460	345	556	394	269
9.	OGRE-Lielpēči	30.04	280-340	262	424	264	121
10.	LIELĀ JUGLA-Zaķi	1.40	510-610	495	637	505	309
	GAUJA						
11.	Valmiera	28.85	380-480	268	553	265	107
12.	Sigulda	11.25	350-450	276	550	299	144
13.	AMATA-Melturi	94.21	170-210	171	235	184	135
14.	SALACA-Lagaste	16.87	210-270	303	501	246	108
	LIELUPE						
15.	Mežotne	3.61	270-330	259	644	387	206
16.	Staļģene	-0.36	360-420	279	634	484	210
17.	Jelgava	-0.12	150-210	116	383	238	117
18.	Kalnciems	-0.10	110-170	93	292	171	95
19.	MŪSA-Bauska	10.38	160-220	155	376	222	131
	VENTA						
20.	Vārdava	36.70	460-540	308	847	612	371
21.	Kuldīga	5.16	360-440	361	905	568	312
22.	Vendzava	0.11	260-320	160	626	399	192
23.	BĀRTA-Dūkupji	1.65	280-340	267	688	467	300

Pavasara palu maksimuma termiņu prognoze 2013. gadā

Nr.	Upe, upes posms	Gaidāmie pavasara palu maksimuma termiņi 2013. gadā	Maksimuma datums 2012. gadā	Ilggadējie vidējie termiņi
	DAUGAVA			
1.	Izteka-Vitebska	18-24.04	24.04	08-13.04
2.	Vitebska-Piedruja	15-21.04	25.04	04.-09.04
3.	Piedruja-Daugavpils	14-20.04	27.04	08.-13.04
4.	Daugavpils-Jēkabpils	14-20.04	29.04	05-10.04
5.	Jēkabpils-Pļaviņas	15-21.04	29.04	31.03-05.04
6.	DUBNA	10-16.04	31.03	28.03-02.04
	AIVIEKSTE			
7.	Izteka-Lubāna	15-21.04	2.04	01-05.04
8.	Lubāna-grīva	15-21.04	26.03	03-08.04
9.	OGRE	11-17.04	24.03	02-07.04
10.	LIELĀ JUGLA	10-16.04	23.03	04-09.04
	GAUJA			
11.	Izteka-Valmiera	14-20.04	6.04	28.03-02.04
12.	Valmiera-Sigulda	15-21.04	4.04	31.03-05.04
13.	Sigulda-grīva	17-23.04	2.04	25-30.03
14.	AMATA	17-23.04	29.03	21-26.03
15.	SALACA	11-17.04	22.03	28.03-02.04
	LIELUPE			
16.	Bauska-Staļģene	7-13.04	19.03	22-27.03
17.	Staļģene-Bērzes ieteka	10-16.04	22.03	26-30.03
18.	Bērzes ieteka- grīva	12-18.04	20.03	29.03-02.04
19.	MŪSA	6-12.04	7.03	19-23.03
	VENTA			
20.	Vārdava-Kuldīga	3-9.04	21.03	17-21.03
21.	Kuldīga-grīva	6-12.04	20.03	20-24.03
22.	ABAVA	5-11.04	19.03	20-24.03
23.	BĀRTA	5-11.04	13.03	20-24.03